

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

9 novembre st. v.

21 novembre st. n.

Este în fiecare duminică.

Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 45.

ANUL XXII.

1886.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Nepoțelul împăcuior.

(Din ziarul unei femei.)

— Novelă. —

(Urmare.)

Se apropiă v'ra, timpul de vacanță. Me bucuram cumva de acesta, dar eră și o ingrigire în mine: p'ote nu o să-l mai v'ed pe domnul Emilian și mie-mi părea grozav de golă acea țî, în care nu-l puteam vedé. Imi eră cumva n'ecas, că s'unt atâte serbători, când nu țineam prelegeri și așa nu puteam să v'ed nici pe iubitul nostru profesor. Căci nici nu trebuie d'or să adaug, că t'ote il iubiam: una într'un sens, alta în alt sens. Una i iubiă prelegerile lui, alta cum c'anta, una p'erul seu, alta eră inamorată de surisele lui. . . . Eu iubiam în el totul. Me simțiam atât de legată de el, încât nici nu-mi puteam închipui o vieță, în care să nu fie și el. Chiar când me luau părinții acasă în serbători, me ocupam mult în gând cu el. . . Stăteam ore întregi cu cartea la ferestră, d'or il voi vedé. . . Imi aduc aminte și acum, cum mi se aprinse obrazii când odată me înt'elni cu el pe stradă. Eram cu maică-mea, el singur. Cât aș fi dorit să ne însoțescă în plimbarea noastră. Dar el numai m'a salutat și s'a dus mai departe. M'aș fi uitat în urma lui, nu puteam inse. Maică-mea m'ar fi dojenit f'orte aspru, apoi și așa par că a observat roșăța în fața mea.

***

În luna lui maiu arangiaserăm o petrecere în în d'umbrava orașului. Eram atât de vesele t'ote. . . Mai ales că ne promisese și dl Emilian, că va luă parte la petrecerea noastră.

Și trebuie să fi fost jaluze profesorele, v'ed'end bucuria cu care l'am înt'impinat noi când după m'edi a v'init între noi. Ne adunărăm t'ote cu st'eguri înaintea lui și nu ne puteam în destul esprimă bucuria că a v'init.

El încă eră vesel. Numai decăt arangia un cuplet, pe care il c'antasem cu toții. Atât de vesel încă nu-l v'edurăm. Și veselia lui ne transportă și pe noi letele, cari tot mereu il indemnă să c'ante cu noi.

Mai târziu după ce se potoli căldura, începurăm a dansă. Noi t'ote eram f'orte curioșe, să vedem, cu cine va dansă mai nainte domnul Emilian. Eu me ascunsei după spatele veselei Lisică, care și acum tot de glume se ținea.

— Ia să vedem pe dl Emilian, se pricepe și la dans ca la c'antare, — și abiă sf'ersși Lisica cu aceste

vorbe, vedem cum poșteșce la dans seriosul nostru profesor pe cea mai veselă profesoră și încep dansul de mergea tot praf în urma lor.

După ce dansă vr'o câteva toururi cu aceța profesoră, apoi poști pe altele la dans și numai după ce a dansat cu t'ote pe r'end, numai după aceea v'ini și spre noi.

Eu tremuram când v'edui că vine spre noi și poșteșce pe Lisica la un vals. Me mușcai în buze când v'edui că pe ea a luat-o înt'eu. Nu avui inse mult timp să cuget asupra acestui lucru, căci după ce înt'orse de vr'o doue-trei ori pe Lisica, apoi me luă și pe mine.

Ah, cătă fericire me cuprinse când me alipii de pieptul lui, când simții căldura mânei lui pe care eu o stringeam cu atăta dragoste. . . Mi se părea că s'unt în raiu. . . Arborii de prin pregiurul nostru mi se păreau de o sută de ori mai frumoși, cerul mai senin și sunetul muzicii deșteptă așa dulci simțiri în mine, încât nu-mi mai v'iniă a crede că s'unt pe pământ. . . Eram atât de perdută în aceste momente, încât nu observasem nici aceea, că musicanții c'antau o altă piesă și eu încă tot il țineam tare de mâni, aș fi voit să-i spun că aș dori să mor acum în brațele lui, că aș fi fericit decăt în loc de a trăi restul vieții, aș puté să stau așa alipită de pieptul lui încă un c'és doue, séu pân ce voi muri. . .

El observă estasul în care me allam, și ca să me deștepte p'ote din acest vis al meu, me înt'rebă cu o voce dulce și plină de căldură:

— Unde se gândeșce acum ore domniș'ora Aglaia?

— Dv'ostre nu o sc'iti, nu vi-o închipuiți, — il înt'rebai eu uitându-me duios și cu dragoste în ochii lui.

— Ei, apoi me credeți atât de iscusit, — o înt'orse ér pe glumă, — încât să ș'eu ceti și în ochii altuia.

— Asta e mai ușor, — i țisei.

— Credeți?! — me înt'rebă, și cu asta me conduse la locu-mi.

Lisica zimbă din departe spre mine, și când ér o cuprinsei după gât și me razimasem ostenită de ea, imi țise:

— Ei, ei dragă, pré ați dansat mult. Filosoful nostru, — așa i țicea domnului Emilian din glumă. — pré a uitat de celelalte camarade, ori tu l'ai ținut legat cu ochii. V'ed'i, să nu-l faci să uite de etichetă și filosofie.

Eu nu-i respunsei nimic la aste, nu-mi v'iniă nici o vorbă de scuzare, numai atât i țisei: danséză minunat!

Nu-i mai vorbii apoi nimic. Căduț pe gânduri și eram aprópe a crede, că domnul Emilian nu a primit scrisórea mea. . . Și-mi părea bine să cred asta.

Căci decă ar fi cetit-o, atunci, așa credeam eu, séu nu ar fi vinit să danseze cu mine, séu in dans mi-ar fi spus vr'o vorbă, care să facă să înțeleg despre primirea acelor șiruri. Imi vini in minte acum și aceea, că atunci dar ce s'a întemplat cu acea scrisóre?! In a cui mâni a ajuns?!

Astfel de gânduri me munciau, până ce impregiurul meu eră cea mai mare veselie. . . Fetele jucau și se petreceau una cu alta.

Apoi ér me gândiam și credeam că a primit șirurile mele și numai de aceea nu-mi scrie și nu-mi vorbește, pentru-că póte se teme, n'are incredere in mine, va gândi că a fost acest pas al meu numai o nebulie, rezultatul unui moment de sburdalnicie, séu cine știe ce va fi gândit despre mine. . .

Și ér me întrebam: dar atunci de ce m'a strîns așa de mult la sinu-i, de ce se uită cu așa ochi plini de foc la mine, de ce a dansat atâta cu mine?!

In fine, când iubim pe cineva, apoi dintr'o vorbă a lui, dintr'o strîngere de mână ori o privire, ne place a ceti că ne iubește.

Ér cădeam apoi in altă estremeitate a gândirii. . . O, ce nebună sînt: a crede că me iubește, că de aceea me strîngea așa la peptul lui! Ori nu a făcut'o asta cu tóte?! Nu-l vedeam eu cu ochii mei cu câtă pasiune dansă și cu celelalte domnișóre. . . Și când îl vedeam curtenind mult profesórei frumóse, pe care o-am vėduț odată insoțind-o in oraș, oh, atunci simții că uriam pe aceea femeie, atunci simții săgețile jalu-ziei, simții cât de mult iubesc eu pe acest tiner, că-l iubesc de o sută, de o mie de ori mai mult decăt imi inchipuiam!

Devinii atăt de tristă, incăt nici hazul ce-l făcea Lisica nu putu să me facă nici măcar odată să zimbesc. Ea observă asta.

— Tu, dragă, ești tristă, ce ți-i? — me întrebă sărutându-me. Apoi me luă de braț și me conduse departe de acest sgomot vesel, care acum pe mine me supără.

Imi aduc bine aminte de acésta oră. Prin sufletul meu trecură atâtea simțiri fericitóre și atâtea dureri, incăt numai razimată de umerii iubitei mele amice puteam umblă. . . Sórele eră pe asfințite. . . Rațele ultime ale lui ca și când ar căută să se ascundă de intunerecul noptii, luminau printre frunțele dese a arborilor, ér vėntul de séră adia dulce clătinaud crângurii și contribuind la a face mai misterioasă și incântătoare natura in a cărei sin me allam.

Adăncită in gânduri, mai mult dusă decăt mergend, ajunserăm sub un teiu, ale cărui flori repândiau un miros plăcut in giurul nostru.

Lisica nu-mi vorbia, simția cumva, că trebuie să-mi apese ceva de tot greu sufletul. Nici nu me întrebă despre nimic, așteptă să incep cu vorbirea.

Și in adevér nu me putui reține, cădui in brațele ei și incepui să plâng amar.

— Ah, eu sînt nefericită, — i dișei, — și mai mult nu putui să vorbesc, căci me ineară lacrimile.

Incepú apoi și ea să plângă cu mine împreună și apoi să me mângăie sărutându-me și ștergėndu-mi lacrimile ce-mi umplură ochii.

— Dar totuș spune-mi, dragă amică, ce ți-i. ce te dóre, nu te pot consolá?

— Iubesc, — i respunsei izbucnind intr'un plâns și mai mare, imi ascunsei apoi fața la sinul ei, imi eră rușine de ea, și mai ales pentru-că atâta timp nu i-am destăinuit nimic. Póte nu aș suferi acum atâta, decă i spuneam și ei ceea ce me durea.

— Gândiam eu asta, — imi dișe. — Pe domnul

Emilian il iubești, așa? . . . Ei, ei dragă, și de ce ai ascuns asta dinaintea mea?! Dar nu-i nimic, iubita mea, ai gust bun, și știi că vei avé să faci duel cu multe pentru filosoful nostru, — așa incepú să glumescă din nou vesela Lisica, care nici odată nu-și perdea veselia ce o făcea atăt de dragălaşe. Veđi, — continuă Lisica, — cine ar fi gândit că și un filosof se dá la aventuri de amor!

— Ești in eróre, — i respunsei, — il invinovátești pe nedrept, el nu a făcut și nu mi-a vorbit nimic!

Și apoi i spusei tótă întemplarea așa precum s'a petrecut.

M'a cam dojenit pentru-că am scris domnului Emilian.

S'a cam inspăimăntat de acest fapt de al meu.

Dar svat mai bun nici ea nu știe a să-mi dea. Ce eră să facem? Să-i mai scriu, ar fi ceva pre-cutetător. . . Și acum și mie imi eră rușine de aceea scrisóre. . . Mai înțeleg lucrul va fi să me las in voia întemplării.

Mai vorbirăm puțin, ne duserăm apoi cu tóte spre casă.

Tótă nóptea nu-mi putui inchide ochii, me gândiam ce me așteptă, unde se va desvoltă acest amor al meu?!

II.

Vacanța o petrecui la țeră. De amica mea Lisica trebui să me despart. Pe domnul Emilian nu l'am mai vėduț după terminarea esamenelor. La țeră intre munți petreceam dílele in excursiuni, ér séră stăteam de vorbă. Ne adunam când la o familie. când la alta, și pán ce mamele vorbiau, noi fetele ne plimbam. . . Eră o viață atăt de liniștită asta, aș fi trăit acum niște díle atăt de senine, decă nu mi s'ar fi turburat sufletul totdeuna când me gândiam la amorul meu, care acum din pasiune ce eră, devini mai senin, dar tot așa de profund și curat ca și la început. . . Ori ce s'ar fi întemplat, nimic nu ar fi fost in stare a face să uit de acest om, pe care atăt de mult il iubiam, nimic nu m'ar fi putut face să cred, că insedar il iubesc. . . Decă cineva mi-ar fi diș, că este perdut pentru mine acest om, eu nu l'aș fi cređut, căci așa me gândiam in iubirea mea: nu se póte atâta nedreptate in lume, să iubesc insedar, să nu fiu iubită de acela, pentru care mi-aș fi jertfit viața.

Credeam mult, că măcar pe un minut trebuie să fiu iubită de el, desmierdată de el pentru acest amor nesfěrșit, pe care i-l păstram. . . Și perdută in aceste visuri, trecú vacanța și se apropiă ér anul școlar. Cu atâta dor așteptam cėsul in care o să me duc la școlă. Părinții mei așa se hotărira, că me vor mai ține un an in pension, ducă aceea me vor luá apoi acasă. . . Un an dar voi mai sta in școlă, me voi mai puté desfěta in vederea celui pe care il iubesc. și apoi cine știe ce va mai fi?!

***

Se incepú școlă. Pe lângă bucuria pe care o simțiam tóte la revedere, ne bucuram mai ales de dl Emilian, când incepú el să facă lecțiile.

Odată inse primirăm trista veste, că dl Emilian s'a bolnăvit reu și nu va vini póte sėptemăni întregi la școlă. Ne intristă mult acésta șcire. Mai ales pe mine.

Il doriau atăt de mult și nevėđėndu-l pe el, mi se părea atăt de gólă lumea.

Suferiam mult din acésta cauză. De suferințele mele nu știea inse numai Lisica, și vorbele ei pline de iubire me mângăiau.

Trecú o sėptemână, trecură doue și dl Emilian tot nu viniá, ba auđirăm că tot mai reu i merge.

Pe mine me mistuia grozav dorul după el.

Me hotării într'o di, că cu ori ce preț, dar trebuie să-l cercetez, trebuie să-l ved. . . Eră o nebunie, nu-i vorbă, asta dela mine. Ce me mai gândiam inse eu la aceea! In mine ardea dorul să-l ved pe el și trebuiă să-mi satisfac acēsta dorință! Planul mi-l făcui așa: Me voi cere pe duminică acasă și când me voi întorce spre sēră la pension, voi găsi eu un mod, cum să-l cercetez pe dl Emilian.

Așa și făcui. Pe servitōre, care me insoți până la școlă, o trimisei îndērēt, ēr cānd se depărtă dela mine la portița pensionului, eu o apucai inspre strada in care locuia domnul Emilian.

După o umblare de vr'o jumătate de cēs, găsiu casa in care locuia.

Ca din instinct trecui prin curte și intrai la drepta, unde vedeam arđēnd o luminare.

— Aici locuește domnul Emilian, — intrebai de o femeie bătrână, care eșiă tocmai din odaia, unde mi se părea că am vēđut lumina. In celelalte locuințe din curte nu erau luminate odăile, căci nu eră încă bine inserat.

Femeia se uită cam curios la mine și după ce me mesurā bine cu ochii, imi respunse:

— Aici locuește, dar este greu bolnav. Voiți ceva cu el?

Nu șcieam ce să-i dic, căci ce voese cu el nici eu nu șcieam. O rugai numai să me conducă in odaia lui; și se vede că vocea mea rugătoare o induplecā, căci numai decāt me luā de mână și-mi dīse să o urmez.

Intrarām într'o antecameră bine ingrigită, unde pe o mēsută ardea o candelă

— Ve rog, domnișōră, incet, pe cât se pōte de incet, căci dl Emilian a adormit puțin. Astādi până acum a avut o di de tot rea.

Deschiserām ușa. Și cānd pășirām peste pragul aceleia, mi se strīnse inima, de-mi viniā să leșin. Imi adunai inse tōte puterile și me apropiāi de patul dlui Emilian. Fața-i deși se vedea pe ea urma unei grele suferințe, erā aprinsă și avea colōrea unui trandafir. . . Erā atât de liniștit și mie mi se părea că lucește o glorie impregiurul frunții sale, pe care in bucle bogate atērnā pērul seu negru, care avea o colōre și mai frumoșă, luminat fiind de rađele unei candelē care ardea pe o mēsută plină de doctorii.

Me aședai apoi pe un scaun lângă pat și me uitai lung și cu durere la dl Emilian, și totuș par că simțiam eu o fericire mare.

(Va urma.)

Ioan Russu.

Croitorul împērat.

Manolache meșter mare,
Renunit peste hotare,
Că mantale și paltōne,
Pantalonii și camișōne,
De minune le croiește,
Și pe trup le nimerēșce.
Intr'o bună dimiņță,
Gum ședeā cu ac cu ață,
Se gândiā la negāndite,
Socotiā nesocotite:
»De mi-ar fi și mie dat,
Să fiu colea împērat;
Măcar vreme de un cēs,
Cum mi-aș rīde de nēcās!
Vorba nici n'a isprăvit,
Cānd o zină s'a ivit;

Zina țapilor vestiți.

Cu croitori inrudiți:

»Manolache meșter mare,

Fie voia dumitale;

Cēsul care va sunā,

Impērat pe tron vei sta;

Dar mai mult nici o clipelā,

Fi deci om cu socotelā.»

Cāt ai da in pālmi odat',

Ētā-l pe un tron urcat;

Și in haine 'mpēratești.

De nu șcii cum să-l privești.

Manolache fi cu minte.

Nu te da p'un blid cu linte.

Māndru ca un māndru țap,

Manolache dā din cap.

Deodatā-a sa privire

Se stālpește de uimire;

Cāci mantaua de 'mpērat

La un loc s'a sfāșiat.

Ac și ață, napārstoc,

Ia la mână și cu foc

Se apucā să cārpēscā,

Haina cea impērătēscā.

Cānd cārpēla-a isprăvit,

Vai și cēsul a sosit.

Theochar Alexi.

Forme și fond in cultură.

VII.

Literatura și limba ce o vorbim.

(Urmare.)

In confusiunea ideilor, in vālmășagul cunoșcințelor superficiale noi — Romānii din monarchie — ne-am obișnuit a deosebi o limbă romānēscā »cultă« și »alta« »necultă.«

Deosebirea intre aceste douē limbi ar fi după cum se pretinde — că limba cultă e »curată« ēr cea necultă gēme de elemente străine.

Cu alte cuvinte cei dintēiu latinisēzā, cei din urmă nu șciū latinisā.

Dēcā cercetām cu de-amēnuntul limba ce o vorbim noi, găsim, că afarā de sudul Arđelului, mār-ginaș cu Romānia, clasele nōstre cu carte par a se ținē de direcțiunea datā desvoltării limbii de Pumnul, Cipariu etc.

Scopul acestei direcțiuni, după cum șcim, ar fi să desfacā limba romānēscā de elementele străine, s'o reducā pe cât se pōte de asemenea lēgānului ei, limbei poporului latin.

Am dis că »par« a se ținē de direcțiunea numită a școlēi dela Blaș, dar in faptā nu se țin nici de acēsta, pentru-cā nu o cunose decāt cei mai puțini.

Este mic numerul celor ce au ore-cari cunoșcințe despre fazele prin cari a trecut literatura nōstrā; dar și mai mic al acelor ōmeni cu carte cari au cunoșcințe lāmurate despre mișcārile lingvisticei romāne dela pășirea dlui Maiorescu și despre gradul actual al desvoltării limbei romānești.

Tocmai inse din cauza că numai puțini se interesēzā și se folosesc de rōdele literaturēi nōstre, tocmai pentru-cā cea mai mare parte nu are măcar o idee precisatā despre fazele și starea de ađi de desvoltare a limbei romānești, tocmai de aceea este și posibilā confusiunea, incurcātura deplorabilā in graiul celor mai multe pāturi ale societății nōstre.

Nu avem de gând a intrā in discuțiunea direc-

țiunii vechi și a direcției noue, pentru că ar trebui să spargem cadrul ideilor în care ne mișcăm.

Vom grai pe scurt despre punerea în practică a acestor direcțiuni.

Am ținut că noi cu mic cu mare, în limba ce o vorbim, nu ne ținem nici de o direcțiune și de aceea vorbim cum ne vine la socotelă, nu ținem seamă de nici un progres ce-l face limba și acesta pentru că nu cetim nimic, s'eu foarte puțin, noi vorbim pur și simplu ca în daraverile ții să ne înțelegem orecumva.

Ce privește frumuseța și cultivarea continuă a limbei în urma înaintării sale în procesul de dezvoltare al literaturii, puțin ne împoartă și uităm astfel că comitem un neiertat păcat față cu graiul poporului din care facem parte, călcând orbește și fără preget frumuseța, sonoritatea și farmecul limbii noastre, târnosind prin tină o limbă ce ar merita o altă tratare și altă considerație din partea noastră.

Dar nici că p'ote fi altcum.

În era actuală a democratismului monopolizat, a popularismului à tout prix luat — se vede — în arândă de cătră chemați și nechemăți, ne-am dat — sub preteste susținute în frase bombastice: că suntem din popor și ai poporului (par că am pute fi ai altora) — ne-am dat dar a vorbi un limbaj pe cât se p'ote de diformat.

Înțelegem rațiunea popularismului, condus de vederi binevoitoare pentru popor: înțelegem foarte bine că din acest popor ne-am fost ridicat și astfel numai ai lui putem fi; înțelegem întrebuintărea graiului său, căci este graiul nostru al tuturor: dar nu înțelegem popularismul ce v'eneză la interese particulare și nu putem admite în a noastră părere instrumentul acestei apucături: diformata rostire a limbei.

Și într'adevăr sub cuvânt că suntem »nație« rostim limba sub accente străine, încât pare că este un idiom barbar asiatic.

Ar pute dice cineva, că pronunțarea necorectă a cuvintelor nu este greșelă numai cuvintele să corespundă noțiunilor.

Să ni se permită, dar atunci nu avem trebuință de carte, căci rostirea aceea o aveam înainte de a fi trecut pragul școlii!

Este prin urmare o izbire nemil'osă în farmecul limbii din partea celor ce cunosc și totuș negligă a da limbei ce este a ei.

În țera ungruică, precum și în părțile de cătră nord ale Transilvaniei, găsești pretotindeni în gura inteligenței rostirea limbei românești desfigurată prin nenaturalele accente ale limbei ungruice.

Prin aceste locuri se susține cu un conservatism bolnăvicios pronunțarea maghiară în: nye, tye etc. à la: binye, cātye, tōtye, dyaluri, vorbāse, alduescā-tye, nu tye ocoși, nu tye bizui: apoi: demnitatyē, libertatyē, ānjeri, cujet etc.

În Bănat, inteligența tot pronunțarea țeranului fără școlă o are, aci ne întâlnim cu: du-ce (du-te,) pōce (pōte,) nōpce (nōpte,) șiinye (cine,) cinye (ține,) apoi: pucintā (putință,) egalitace, frāțietace și celelalte.

Înv'etătorimea, profesorimea chemată a inv'etā, după fel de fel de sisteme, pe băeți să cetescă precum este scris, vorbește tot așa de stricat. Decă nici aceștia nu consideră regulile cetirei și pronunțării, apoi să ne mai mirăm că băeții ce es din școli românești — cu puține escepțiuni — nici românește nu șciu cum se cade, decum altă limbă!

În discursuri publice, vorbiri, predici, prelegeri etc. se rostesc — dar nici aci totdeuna — după cum trebuie rostit, în vieța practică înse a încetat numai decăt acea rostire.

Curiosă consecuență!

Și acum, ore de ce nu dice Șvabul cu carte: hașt, Ham, șpat, mer, Muădăr etc.?

De ce nu dice Italianul cu carte: caja, coji, sonsta, é auda, çitta etc.?

Dar chiar Ungurul cu carte de ce nu dice: ömbör, mör, csinányi, lönyi etc.?

Negreșit că nu am face-o nici noi, decă am avé mai multă stimă și dragoste sinceră pentru limba ce ne-au lăsat-o strămoșii noștri spre mai departe cultivare!

Nu ar crede cineva — dar chiar în cetirea limbei — greșim, și acesta pentru că totă cestiunea — dragă Dōmne! — bagatelă și cu argumente de nimic căutăm a ne ascunde greșelile, ca — veđi Dōmne — să nu fim siliți cumva a le îndreptă!

Luăm cuvintele din franțuzește s'eu latineșce, fără a ține seamă de legile morfologice și fonologice prin cari trec și între cari se încetățenesc aceste cuvinte în limba românească.

Observăm că nu avem în vedere extremitățile, ca de bună-ora pretensiunile direcțiunii etimologice, cari pretensiuni deși sunt consecvente * și pe adevăr întemeiate, nu au putut învinge tendința practicabilității a v'ecului de ađi.

Am luat din latineșce s'eu din limbile neo-latine o mulțime de cuvinte, ale căror morfologie stabilită odată, urmă a le scrie într'un chip și a le rostii precum ne vine.

Scriem cuvintele: proces, civil, centru, concert, accidentă etc. și le rostim, în cele mai multe părți, contrar fonologiei lor: proțes, țivil, țentru, conțert, acțiđență etc.

De ce nu cetim și nu ȑicem: țireș (cires,) țere (cere,) înțeput (inceput,) țetate (ci-(vi)-ta-te?!)

Manifestăm o grozavă căciulire pentru străini și de dragul lor, am început de o bucată de vreme a ne schimonosi chiar numele ce-l purtăm.

Șcim că numele bietului țeran fără școlă îl schimosesc »domnii« pe mâna cărora a apucat d'ensul, dar nu înțelegem procedarea celor mai mulți omeni cu carte — cu deosebire dintre advocați — cari în hârtii publice desfigurează numele românești dându-le formă à la: Butyán, Trotyeán, Iepureszku, Popeszku etc.

Dar ce să ne mirăm de numele țeranului, când chiar numele »domnilor« se desfigurează de dragul străinilor?!

Trăim încă în era lui »o!«

Valeano, Pepeleano, Costesco, Mironesco etc., pare că nu mai sunt românești!

Dar apoi escesul de preveniență cătră străini, ce culminează în totala schimbare a numelui, conform ortografiilor străine?

Ni se întâmplă pré adese să vedem prin lucrări ce tratéză despre Români și sunt scrise de Români, nume românești ciungărite.

Așa ni se dá bună-ora câte un: Schtefanesco, Chouresco, Dradschesco, Valschéano etc., încât ai nevoie de studii filologice ca să poți descifra din aceste semne străine, nume românești!

De ce nu fac străinii asemenea concesiuni?

Ne-am bate joc d'ora, de cel ce ar îndrēsni să scrie fals un nume străin, alcătuint câte un: Șecspir (Shakespeare,) Bomarșe (Beaumarchais,) Dalanber (D'Alembert,) Vovnarșe (Vauvenargues) s'eu vr'un: Birgăr (Bürger,) Ghetē (Goethe) etc.!

Cetim puțin, gândim puțin și numai astfel se espică caosul în care ne găsim.

* D. e. tranșiunea lui »i« latinesc, scurt și neaccentuat în »e« în românește, de aci apoi adaptările în: romantec, școlastec, cene, mene, tene, după forma bună-ora a lui: circu-(lu)-s-cerc; nervix, vervice, vervece = herbece etc.

DEJUNUL IN COMPANIE

Șcim pré bine că mulți vor esclama că nu avem și nu ni se dau școli românești, ér unde avem câte o catedră de românește, aceea o ocupă ómeni nevrednici a căror denumire nu depinde dela chibzuința noastră, bună-óră casurile mai recente dela Cluș, etc. ér contrarul din Sătmar.

Recunóșcem că avem școli puține, cu deosebire școli secundare, dar trebuie să recunóșcem că și aceste in cadrul lor de activitate, nu fac ce ar trebui să facă; dar decă recunóșcem tóte aceste, urméză că e de ajuns a sta cu mánile in sin?!

Literatura se desvóltă in proporțiune cu rávnă de cetire a publicului și până nu ne vom pátrunde énsine de puterea cultivátore a literaturii; până nu vom îmbrățișá cu sete și cu căldurá productele ei; până nu ne vom preface in a doua fire ingrigirea de continua nutrire a spiritului; până când nu ne vom indeletnici cu autodidactia, cu alte cuvinte până nu vom ceti, invétá și gândi mult, până atunci și literatura noastră va trebui să vegeteze mai departe, ér noi pe mai departe vom trebui să orbecăm prin intunerecul ce ne incungiuará sustinénd pe mai departe cu indiferența noastră bastiónele ce impededă desvóltarea limbei in nespriginirea și astfel tângirea literaturii. Să nu ne sbuciumăm in plângerii desarte, ei să stáruim noi a fi la culmea datorințelor noastre și multe se vor schimbá. Inse de, noi ne-am obicinuit cu vaetele ca țiganul cu schinteile și când ne izbeșce o lovitură neașteptată perdem timpul cu plângerii, cu discuții fără spor, povestirea detaiurilor și in sférsit in loc de a pune umér la umér, ca prin o bună ințelegere să căștigăm pe altá cale ce am perdut pe una, ne lăsăm rápiți de pesimism, in cele mai multe casuri ne arátăm indiferenți și infundám in noi ori ce pornire spre indreptare, persitând in reserva Italianului, in obicinuitul și frățescul nostru »dolce far niente!«

Aurel C. Popovici.

Pentru ochii lumii

séu

cum se 'mbétá lumea cu apă rece*.

Comedie in doue acte. Localisată după Labiche.

Persóne:

Razian, fost cofetar.
 Blanca, soția lui.
 Cornel, fiul lor.
 Melinescu, medic fără pacienți.
 Constanța, soția lui.
 Emelina, fiica lor.
 Stefan Călin, neguțator de lemne.
 Berta, camerieră la Razian,
 Ana, camerieră)
 Sofia, bucătărăsă) la Melinescu.
 Un tapiesier.
 Un vânător.
 Un servitor.
 Un harap.
 Un bucătar.

ACTUL I.

Un salon cetățenesc la Melinescu. In stânga un pian; la drépta o mész de scris; in mijloc o mész rotundă,

Scena I.

Dna Melinescu. Sofia.

Sofia. (Cu o corfă la braț.) Așá dară să nu iau peșci?!

* Reprezentată pentru prima-dată de diletanții románi in Sibíu la 2/14 maiu 1886.

Dna Melinescu. (Șede la drépta, pletind la cio-rapi.) Nu, cá-s pré scumpi.

Sofia. Dar verdeturi? Am véđut mazere nouă.

Dna Melinescu. Par cá nu știi, cá pe vremea asta áncă nu-i de máncat. Lasá vom pregáti pentru ađi chiel umplut.

Sofia. Tot ca alaltáeri?

Dna Melinescu. Când te vei întórece dela tég, să nu uiți cárticica, ca să facem socotéla.

Sofia. Pré bine, dómnă! (Ese 'n drépta.)

Scena II.

Melinescu și dómnă-sa.

El. (Intră prin mijloc) Étă-me și eu. Bună diminețá, Constanța dragá!

Ea. Cum? Ai și umblat pe afará? Unde ai fost?

El. Am fost pela pacienții mei.

Ea. La pacienții tei?! Cum vorbești de densii, par cá chiar i-ai avé! Pe tine te chiamă ómenii numai, când se 'ntéplă vr'o nenorocire pe strade, când dobórá câte o birje pe cineva, séu cade cutare copil din feréstrá.

El. (Se pune pe scaun.) Dar ađi m'au trezit dimineța la șese ore, și m'au chiebat — nu pe stradá. Constanța — eu am un pacient, un pacient adevérat.

Ea. Acela de sigur trebuie să fie străin.

El. Te inșeli; e tocmai de aici.

Ea. Minunat! De doi ani de đile primul cas, cá se adreséză cineva la tine.

El. (Vesel.) Incep să-mi fac cariera.

Ea. Cá e și vremea... la 54 de ani! și știi cá de unde provine asta?!... N'ai o țir' de tact, n'ai »chic.«

El. Cum?

Ea. Când îți pică și ție câte odată ca din senin vr'un pacient, lucrul teu cel dintéu e să-l asigurii cá nu-i lipseșce nimic, mángáindu-l cu: »N'ai grige; peste vr'o câteva đile nu mai are să-ți fie nimic!«

El. Da, da, cum să-i bag eu unui om de trebă frică in óse și áncă fără nici o causá?!

Ea. Veđi astfel apare tot lucrul ca de nimic și cá tu n'ai făcut nici o ispravá... Uită, eu cunosc pe unii dintre colegii tei, ómeni harnicii și medicii buni, cari își cunosc chieierea, asta trebuie să le-o dai. Abiá cá s'au uitat la pacientul lor, și-ți fac niște fețe serióse și ingrigiate, mormáind cu jumétate gurá: »Hm, hm, un cas grozav, . . . va trebui să steie pe pat timp îndelungat, fórte îndelungat.« Apoi mai chiamá și câte un coleg de-al lor...

El. Dar pentru ce?

Ea. Pentru-cá acesta la rëndul seu face tot așá cu colegul lui... Veđi dragul meu, așá se căștigá pacienții!

El. (Se scóla.) De astfel de mișelii nu voi să șciú nimic... *eu* nu!

Ea. Ei, și unde te duce omenia ta? Acolo, cá incetul cu incetul ți-ai perdut pe toți pacienții tei. Numai unul singur îți mai remâne... un om onest!

El. Dl Banciu, vecinul nostru?

Ea. El inghițise un ac, fără ca să șcie... Tu te pui și-l observi și-i prescrii vr'o 2 sèptémáni. Treburile mergeau de minune... dar ce să veđi, intr'o bună diminețá párea cá ți-ai perdut capul și i-ai đis: scumpul meu domn, iertati, dar eu nu pot pricepe ce ve lipseșce?!«

El. La dracu!... Dar ce să-i faci, decă nu înțelegi?!

Ea. Decă nu înțelegi, i spui »ah dle ești cam nervos...« Vai, de-aș fi eu medic!

El. Ai fi un șarlatan fără de párechie!

Ea. Noroc dela Ddeu, cu renta de 24 mii de franci, căci astfel nu sntem avisați la pacienții tei... Ei dar cine te-a fost căutat ați dimineta? (Sede.)

El. (Cam confus.) A fost... a fost... un om tiner.

Ea. Din familie bună?

El. (Scote mai multe bancnote dintr'o lăcuie a mesii de scris.) Da, are familie... Ia suma acesta de 4000 de franci.

Ea. Ce să fac cu ei?

El. Are să vină tapiserul cu socotela pentru mobilierul din salon.

Ea. Ah! bine ții... Dar cum i cu pacientul acela? (Se scola.)

El. Știi că ești grozav de curiosă! El e, el e... vizitiu aici în casă... l'a călcat calul.

Ea. Un vizitiu!... a! iți gratulez!... Ați mâne o să te chieame să-i lecuești și calul.

El. Bate-ți tu numai joc, eu snt foarte indetultit, că i-am putut ajută acestui om... căci am aflat cu ocasiunea acesta de niște lucruri.

Ea. Dela vizitiu?! Ce să fie ore?

El. Se vorbește despre noi...

Ea. Ce să se vorbească?

El. Adeca mai corect, se vorbește despre tinerul, care cântă în fiecare ți cu fiica noastră.

Ea. Despre dl Cornel? Cu care făcusem cunoșcință 'n v'era trecută la băile de mare?!

El. Ōmenii-l numesc mirele Emelinei; și aseră s'a vorbit deja în odaia portierului despre țiua cununiei lor.

Ea. Dōmne sfinte!

El. Acum dar poți vedē, cât e de bine a avē din când în când de pacient chiar și pe un vizitiu.

Ea. Dar ce e de făcut?

El. E vremea să se hotărăscă lucrul, ori intr'o parte, ori intr'alta... Tinerul fără 'ndoielă este foarte amabil... da, da... om foarte plăcut.

Ea. Minunat!

El. Este un lucru foarte simpatic din partea sa, că vine de 7 ori pe săptămână să cânte la pianul nostru; dar trebuie să se declare... E timpul... Timpul suprem!

Ea. Ce vrei să ții?

El. Să veți!... Emelina s'a făcut tăcută... Nu mănăncă...

Ea. Ōre să nu consultăm pe vr'un medic?

El. Un medic?... D'apoi eu ce-s?!

Ea. A! scusă!... uitasem. (A parte.) Nu se pōte, dar intr'adevăr, că nici eu nu me 'ncred intrnsul.

El. Și când au cântat a seră duetul lor, am observat la tinerul nostru niște căutături atât de duiose.

Ea. Trebuie să mărturisesc, că eu n'am cugetat la dēnsul... pentru Emelina...

El. Și eu... mie-mi place tare de el, e din casă bună.

Ea. Așă este... dar veți că nu se declară!

El. Fii numai liniștită... ăsta e cēsul lui... el pōte vini în fiecare moment cu notele sale. (Vede pe Cornel.) Etă-l!

Scena III.

Di și dna Melinescu. Cornel. Apoi Emelina.

Cornel. (Vine din fund cu niște note sub-suori. Salută.) Dōmnă Melinescu... domnule!...

El. Domnule Cornel!

Cornel. Cum ve aflați ați?

El. Escelent.

Ea. (Incet cătră Melinescu.) Vorbește cu el!

El. (Asemene.) Da, da... numai să mi se dea ocasiunea potrivită.

Cornel. Nu ved pe domnișōra... dōr nu este bolnavă?

El. Nu... Inse...

Cornel. (Deschide notele.) Toama i-am adus o romanță nouă. Are un titlu fermecător. »Primul suspin.«

Ea. (Tușește.) Hm!

El. (Cătră dōmnă-sa.) Da, da. (Tare.) Dle, dvōstre snteti un tiner foarte amabil... De sigur că ne veți acordă mie și soției mele 10 minute de convorbire.

Cornel. Eu? (Dōmnă i face sēmă să ședă; el ocupă loc.)

El. Dvōstre domnule snteti un om cu minte, și veți înțelege, că desele dvōstre visite intr'o casă, în care...

Emelina. (Vine din drepta.) Bună dimineta!

El. (Incet.) Taci Emelino!

Cornel. (Se scola.)

Ea. Țiceti, că romanța e pretotindene bine-primită?

El. Cine e componistul?

Cornel. Un scoțian.

Emelina. Cum i-e titlul?

Cornel. »Primul suspin.«

El. (Iute.) Al unei mame.

Ea. (Asemene.) După copilul seu.

Emelina. Ce titlul lungă!

Ea. Emelino! Mi-am lăsat bumbacul pe mēsă, în odaia mea, te rog adă-mi-l încōce.

Emelina. La moment, iubită mamă. (Ese.)

(Cornel se pune pe scaun.)

El. (Cătră Cornel.) Așă dară... Prē desele dtale visite intr'o casă cu față mare ar putē fi cam bătătore la ochi... cât pentru ochii lumii... și tocmăi ați dimineta imi spusese unul dintre clienții mei, ... un ... un ...

Ea. (Iute.) Un banchier.

Cornel. Scusați dl meu, dar eu cred că purtarea mea a fost totdeuna...

El. Dēmnă și esemplară, fără 'ndoielă!... Dară dvōstre știți, că lumea e reūtăciōsă din fire și că — (Emelina intră)

Emelina. Etă bumbacul, mamă!

El. (Schimbând tonul.) Ce temă minunată pentru o romanță... O mamă la legānul copilului seu — oftānd.

Ea. Clasică, clasică! Dar Emelino, uită mi s'a frānt acul, te rog adu-mi altul.

Emelina. (Plecă.) (A parte.) Me trimite a două-ōră... Mi se 'mpare c'aici se pregătește ceva. (Ese.)

El. Așă dară... Lumea e reūtăciōsă și i place mult să aducă 'n prepus chiar și pașii cei mai firești și nevinovați... Dar este datorința tatălui de familie, ca să pună capēt astorfel de faime și vorbe gōle, printr'o declarare deschisă și francă.

Ea. (Cătră el, incet.) Bine, foarte bine.

El. Ceea ce așteptăm acum noi dela domnia-vōstre dle, este un respuns hotărit.

Cornel. (Se scola.) Inainte de tōte, ve rog dle Melinescu să primiți mulțămita mea cea mai căldurōsă, pentru bunăvoința ce ați avut, punēnd pe tapet o cestiune, pe care decă până în momentul de față nu am pus-o eu, este, că mi-a lipsit curagiul și ocasiunea. Dar acum pot să v'o mărturisesc sincer, că eu iubesc pe dra Emelina, și decă aș putē-o numi de soție, mi-aș vedē implinit cel mai dulce vis al tinerețelor mele.

Ea. (A parte.) Am știut eu! (Se scola.)

El. (Se scola.) Așă... scurt și la înțeles!... Acum ne șcim la o parte... Dar decă imi mai per-miteți ānc'o o întrebare?

(Va urmă.)

Din viața de București.

(Palatul Ateneului. Inițiativa privată. O școală nefolositoare.
Dascăli pismași.)

Ca să ne incredințăm de ce e 'n stare să facă inițiativa privată, e de ajuns să privim mărêța construcțiune ce se clădește lângă grădina Episcopiei, la doi pași de calea Victoriei, de unde i se deosebește silueta printre arborii grădinei, pentru a servi de Ateneu. O mână de oameni de bine, indemnati de succesul cursurilor publice pe cari dl Esarcu, de curând întors din Paris, le inaugurase în saloanele ministerului cultelor și a instrucțiunii publice, se alcătuiră în 1865 în societate, și au luptat d'atunci necontenit pentru a se ține neclintiti în fața indiferenței în mijlocul căreia se cercau s'arunce sēmēnta ideii. Și nimic nu i-a descurajat pân acum! Și mulțămită acestei stăruințe în luptă, care a făcut să se strecorē nejniții de egoismul timpului, nedesnădēsduiți de nepăsarea tuturor, neobosiți de greutățile luptei, astăzi au satisfacțiunea de a vedē aprōpe implinit visul de aur ce-și formaseră acum 21 de ani: de a strînge tōtă inteligența română într'un templu propriu acestui scop, care să fie și unul din cele mai frumoase din câte avem în capitala regatului.

Eri, 26 octombrie v., o zi frumoasă ca cele din aprilie, s'a așezat, urmând litera invitațiunii, »pētra fundamentală« a palatului Ateneului, ceea ce e reu și, căci, departe d'a fi la începutul ei, clădirea e aprōpe a se termina. S'a menageat inse, în vederea acestei ceremonii care nu s'a putut face la început, un loc sub pragul intrării pentru așezarea documentelor de rigōre în asemenea ocaziuni: actul de fundațiune, monedele timpului, și medalia comemorativă. Și asta, pentru că temeliele sînt puse de un șir îndelungat de an, de cînd primăria orasului hotărîse să construiască aici un circ permanent, cu a cărui temelii a și cheltuit destui bani, pentru ca apoi lucrarea, ridicându-se pînă în fața pămēntului, să rămână baltă. Și d'atunci, sēu că n'au fost fonduri disponibile, sēu că s'a renunțat la hotărîrea ce se luase, construcțiunea a ramas în strarea în care se părăsise, devenind, cu tōtă ingrădirea de scânduri ce i se făcuse, un focar de infecțiune.

Nu știu cui, acum doi ani, i vini în gînd norocita idee d'a cere primăriei să se cedeze acest loc societății Ateneului, care cu fondurile ce mai avea, și cu rezultatul unei loterii ce s'ar organiza, să construiască pe temelile circului un Ateneu. Cunoșceți rezultatul acestei idei: locul s'a cedat, loteria s'a făcut și construcțiunea e aprōpe a se mîntui: eti pentru ce pētra fundamentală s'a pus așa tărđiu.

Și acum, după atăția ani de muncă desinteresată, în fața unui rezultat atît de frumos, repețim cu poetul, recunoscēnd tot adevērul șiselor sale:

La lucruri bune puțini s'adună,
Dar mult pot puținii buni împreună.

***

Am început acēsta cronică prin a face elogiul inițiativei private. Că-l merită pe deplin, n'avem decăt s'aruncăm o privire asupra și a altor instituțiuni fundate din acēsta inițiativă și un exemplu strălucit e »Societatea de învățatura poporului român,« care a dat și dă niște rezultate așa de frumoase, înzestrând țera cu un numer însemnat de învățatori, într'un interval numai de câțiva ani. Că nu tot așa

e și de partea cealaltă, vom cită între altele, Conservatorul, care nu ne-a dat aprōpe nici un artist cu care să ne putem fālă și școla de bele-arte, care deși înființată de mai bine de 20 de ani, n'a fost în stare să ne dea decăt 5 artiști și cei mai mulți din aceștia contra voinței conducătorilor acestei școle. Vom lăsă de astă-dată pe cea dintēiu (Conservatorul) de o parte, pentru a revini cu alt prilej, și ne vom ocupa numai de cea din urmă.

Cu privire la conducătorii acestei școle, e 'n adevēr curios de observat pisma ce pare că profesorii hrănesc la noi în potriiva școlarii talentați. Din tōți cei cinci elevi ai școlei de bele-arte, de cari pomēnirăm mai sus, Mirea, Georgescu și St. Ionescu au fost cei cari au intimpinat cele mai mari pedeci din partea profesorilor lor, cei căror li s'au făcut cele mai multe șicane, sub cuvēntul destul de vag că nu erau forți în deajuns, pentru a putē fi trimiși în străinătate. Și tocmai aceștia sînt cei cari au desmintit în mod strălucit opinia rea a dascălilor lor, prin rezultate frumoase ce au dat, pe cînd dintre ceialalți, dl Ștefănescu, care eră »persona grata« a directorului școlei și în care acesta își punea cele mai mari speranțe, nu ne-a dat nimic pînă astăzi ce să întărească speranțele măestrului seu și să legitimeze favorurile de cari fusese acoperit. Și notați bine, că dsa e cel care a fost trimis mai întēiu în străinătate, prin urmare cel mai vechiu și stă pînă astăzi la Roma, de unde ne-a trimis schițele atît de slabe pentru statua lui Lazar, despre care am vorbit la timp într'una din cronicile noastre.

Un alt fapt care vine să arate pînă unde merge strēmțimea judecării dascălilor dela școla de bele-arte, e și verdictul dat acum un an asupra concursului pentru străinătate, la care au luat parte: Jolnai, pentru sculptură; Bălănescu și Bănulescu, pentru pictură. Neînțelegerile dintre profesori, invidia mediocrităților pentru adevēratele talente, a făcut ca tustrei acești tineri să rămână în țera, nefiind găsiți de comisiunea profesorală îndestul de forți. Și numai cîteva zile după concurs, care fusese mai reușit, ca lucrări, decăt multe din cele ce fuseseră aprobate mai înainte, Jolnai se ilustră prin busturile lui Alexandrescu, Iarcu, Victor Hugo și o mulțime de alte lucrări și acum e aprōpe a pune piciorul pe cea din urmă tēptă a scării ce duce la glorie, prin statua lui »Tudor Vladimirescu« care a fanatizat pe craioveni. Și asta fără ca măestrii lui să-l fi găsit destul de forte pentru a fi trimis în străinătate (sic!) și rămānēnd în țera cu studiile imperfecte ce a putut face în școlă și pe cari și le-a perfecționat singur.

Nu vorbesc despre slăbirea moralului, despre sdrobirea unui viitor întreg (care altmintrele ar fi fost fecund în succese,) rezultat al unor asemenea persecuțiuni meschine. Școlarul care își simte în el o schinteie de talent, d'altfel netăgăduită de nimeni, vędēndu-se lovit astfel, forte rar se întēmplă ca să nu se descurageze cu desēvēșire și să nu părăsescă o cale pe care ar fi putut fi folositor, urmānd-o, șieși și țerii întregi. În adevēr ce se fac atate talente, cari înzestrate cu o mai puțină forță de a resistă unei asemenea lovituri, părăsesc o carieră la începutul căreia chiar se izbesc de stānca decepțiunii? Ce a făcut pe lângă atăți alții, Nestorescu care da atate speranțe și despre care am vorbit la timp, cu ocazia concursului deschis în 1882 pentru străinătate? Nimic aici, unde ne lipsesc cu desēvēșire modelele mari, modelele necesare, unde ne lipsește cu totul acēl mediu propriu a formă artiști! Și tot așa s'ar fi întēmplat și cu sculptorul Ionescu, decăt ajutat de influințe străine, n'ar fi reușit a învinge opoziția dascălilor sei și n'ar fi plecat la Paris, unde, căpētānd

onorea grea de obținut de a fi admis la salonul anului acesta, i s'a acordat mențiunea onorabilă pentru admirabila statuă a »Nebunului.« Și toți câți au văzut lucrarea sa pentru concurs (bas-relieful Adam și Eva,) știu că eră destul de slabă și simț o adevărată mulțămire sufletească a constată ași, că luând atunci cu toată puterea apărarea operei tinerului concurent, n'am greșit în prevederile mele. Și tot atât de slabe, și mai slabe încă, au fost toate concursurile anterioare, afară de al lui Mirea, care conținea multe frumoase calități.

***

Cât despre ceialtați doi elevi, Bălănescu și Bănulescu, cari au concurat pentru pictură, deși tablourile amândurora aveau calități reale și pote tocmai pentru asta, au fost asemenea respinși.

Est-timp se publică un nou concurs. Êtă subiectul compozițiunii, așa cum s'a dictat în școlă și cum eră afișat într'un prè frumos cadru, la salonul Stavropoleos, între cele doue pânze ale concurenților:

Concurs pentru Paris.

Diana și Endimion.

»Reprezintăți momentul când Endimion adormit într'o vale încântătoare și având lângă densusul pe credinciosul seu căne, este luminat de lumina Lunei și Diana vine să-l vedă însoțită de Amor care-i arată pe Endimion.«

Spuneți mai înteu, decă acesta prosă greu de mistuit pote să inspire cuiva un tablou frumos; ea mi-duce aminte de respunsul pe care Malherbe l'a dat pe patul de mörte duhovnicului seu. Acesta descriindu-i fericirea celor aleși într'un limbajiu trivial și incorect și întrebându-l decă nu simția o mare dorință de a se bucura cât mai curând de acesta fericire: »Nu-mi mai vorbi de ea, dișe murindul, căci stilul dtale cel urit m'ar disgustă.«

Apoi, judecați la perplexitatea în care executorul e pus în fața reprezentării unui subiect astfel enunțat: Luna luminând pe Endimion și Diana vinind să-l vedă și având nevoie de Amor care să i-l arate. Ori Diana fiind însăș Luna, cum va face ea, lăsând cerul pentru a vini lângă Endimion, să rămână tot la locul ei? Öre propunătorii subiectului știu, că Diana să fi avut darul duplicității și al ubiquității, și că astfel putea să fie în același timp în doue locuri, de parte unul de altul cât e cerul de pământ, și în același timp să facă doue diferite acțiuni: din cer, ca Lună, să lumineze pe Endimion, și pe pământ, ca Diană, să vedă cum i-l arată Amorul? Domniilor lor nu li-i permis să nu cunoască tabloul lui Girodet care, reprezentând acelaș subiect, a lăsat pe Diana aceea ce trebuia să fie, Luna nopților frumoșe, personificând-o în rațele dulci, cari din înaltul cerului cad pe buzele păstorului adormit, sărutându-le cu drag. Și decă nu cunoșceau acest tablou, cel mai elementar tractat de mitologie le-ar fi spus că Diana, considerată ca divinitate cerească, adeca Luna seu Febe, a iubit pe păstorul Endimion, pe care Iupiter, găsindu-l în camera lunonei, l'a osendit să dormă în veci, fără a îmbătrâni. Astfel Endimion eră adormit într'o vale pe care Luna o luminează adese. Și luată ca lună, Diana se înlățeșcă cu semilună pe frunte, însoțită de o grupă de Amorași cari o conduc cătră Endimion. Subiect inaccesibil multor artiști desevărșiti, necum unor elevi, în felul dinteu, cum a fost tratat de Girodet, ca efect de lună; în felul din urmă, ca academic, numărul persónelor fiind prè mare.

În fața dar a acestei enorme dificultăți, în fața insuficienței cunoșcintelor de mitologie a propunătorilor subiectului și a aceleași insuficiențe din partea elevilor, căror nimic nu li se predă în școlă alt, decât niște disertații seci, fără sistem, fără legătură, despre

niște materii neînțelese, espuse în modul cel mai greoiu, în limba și în stilul cele mai detestabile, ar fi cu totul absurd să se cëră ca tablourile concurenților să fie perfecte. În adevăr, ele erau departe d'a întruni acesta condițiune pe care ênșiși artiștii cei mari o intrunesc prè rar; tocmai pentru acesta, eră de ajuns a se recunoșce pânzelor celor doi concurenți numai öre-cari calități dovedind talentul cu care sânt inzeștrați și de aceste nu eră de loc lipsă. Dar dascălii credincioși sistemului ce pare c'au adoptat: d'a'năbuși ori ce reală manifestare artistică, au găsit cu cale a respinge pe ambii concurenți, sub cuvânt că nu intrunesc destule calități pentru a putè fi trimiși în străinătate.

Nu intrunesc destule calități? . . . Dar mai înteu pentru ca un elev să potă ajunge să fie admis la un asemenea concurs, trebuie tocmai să intrunescă »destule calități.« căci i se cere să aibă un numer însemnat de medalii (noue.) căpëtate la concursurile ce se țin, în cursul celor 5 ani cât frecuentază școlă, pentru diferitele obiecte de studii și lucrări, și numai odată stăpân pe dênsele elevul, intrunind atunci calitățile cerute, e primit a concură pentru străinătate.

Inse nu-i de ajuns numai atât, căci mai înainte se dă tuturor concurenților subiectul pe care să-și »broșeze« tabloul, după care se face, în școlă o schiță mică, și numai aceia se admit a concură apoi, ale căror schițe s'au găsit mai bune. În urmă, puținii cari au mai ramas dintre concurenți, trecuți astfel — prin ciur și prin dirmon — sânt însărcinați cu executarea în mare a tabloului definitiv.

Dnii Bălănescu și Bănulescu au trecut prin toate aceste destul de complicate faze: au petrecut în școlă 5 ani, ba și mai mult, căci nici odată profesorilor nu li-i de ajuns atât, pentru a scöte niște artiști cari inșiși recunosc, nu sânt destul de forți, au obținut toate medaliele de rigöre; au făcut schițele cele mai bune: li s'au recunoscut dar pân aci toate calitățile. Tablourilor definitive inse li se refuză recunoșcerea, nu a tuturor acestor calități, dar a calităților indetultitöre chiar. Cu toate aceste tinerii căduți la concursurile pentru străinătate au fost găsiți de altfel de apti, de aceleași comisuni, pentru a li se incredință catedrele de desemn la școlile noastre secundare, unde funcționează în urma concursurilor ce au espus

Ce alt reiese de aici dar, de öra-ce incapacitatea concurenților, după toate probele prin cari au trecut, nu se mai pote admite?

Să facem inse plăcere pismașilor dascăli și să dăcem, că'n adevăr elevii absolvenți ai școlii n'au destule calități.

Cum rămâne atunci acesta instituțiune care în timp de apröpe öcece ani, în cari trebuia să ne dea öcece rënduri de artiști, n'a fost în stare să producă nici un talent în pictură, de öra-ce de atăta timp nu s'a mai trimis nici un absolvent în străinătate, negăsindu-se nici unul indetul de forte?!

Și când ne gândim, că la școlă de bele arte sânt dascăli de desemn și de pictură, de compoziție, de anatomie, de perspectivă, de estetică și de istoria artelor și că pentru plata acestora, întreținerea școlii, curse etc. se cheltueșce pe fiecare an o sumă rotundă destul de umflată: și când ne întrebăm pentru ce se face acesta risipă de forte și risipă de bani fără de nici un folos, și pentru țără și pentru artă și pentru talentele tinere ce își pierd un timp prețios și își pierd viitorul întreg, vesteșdind mai mulți ani în al treile etagiu al palatului Academiei: spuneți decă singurul respuns sănëtos ce ni se pote da, nu este — desființarea școlii?

Nici noi nu cerem mai mult!

Incheiând, credem nimerit să amintim profe-

sorilor, că nu trebuie să imiteze exemplul pedantului lui Lafontaine, care vedând pe copil că se înecă, începe să-i facă o lungă morală pe care imprudentul o plătește cu viața, în loc de a se grăbi să-i dea și să cheme ajutor pentru ca să-l scape din inec.

A. C. Șor.

Dejunul în companie.

-- Veți ilustrațiunea de pe pagina 537. --

Părinții s'au dus de-acasă. Mititeii au rămas singuri. O fetișcană de 8—9 ani și un băiețel de 4—5 ani.

Ca să nu le fie urît la mesă, au gândit să-și poftescă vr'un oșpe. Să-și facă și ei un chef, cum vedeau că-și fac și oamenii mari,

Pe cine să cheme înse? Ță pisica! Ce să mai umble colindând prin vecini! Fetita a dis, că oșpe mai bun n'au să găsească, decât pisica. O chiemără dară cu dragoste. O aședară la mesă și fetita o îmbracă frumos, punându-i salvetă, ca să nu se mângăscă.

Și până când sora o îmbracă, băiatul i întindea blidul cu mâncare, să-și ia dânsa mai înteu.

Adevărată prietenie.

I. H.

Literatură și arte.

Sciri literare și artistice. *Di Paul Hunfalvy* a scos de sub tipar o nouă lucrare a sa în limba germană, scrisă în cunoscuta sa direcțiune și silindu-se a combate pe istoricii români. Titlul noiei sale lucrări este »Neuere Erscheinungen der romänischen Geschichtschreibung« (Manifestațiunile mai noue ale istoriografiei române.) — *Bustul reposatului dr. Polyzu* va fi făcut cu cheltuiala ministerului instrucțiunii publice și pus în sala de onoare a facultății de medicină din București. — *Di Liubobratici* a dăruit pinacotecei din Iași patru tablouri: înteuil, vitejii sërbi luptători pro libertatea națională; alț doile, Danilo, principele de Muntenegru; al treile și al patruale, diferiți principii moldo-români.

Carmen Sylva a terminat o lucrare nouă, care va apăre sub titlul: »Din regatul Carmen Sylvei.« Partea II. »Istorie și povești.« Un colaborator al țiarului »Fremdenblatt din Viena, care a avut ocaziunea să vedă acăta lucrare, scrie că acăta operă este prețioasă din mai multe privințe. S'ar pută țice, că Carmen Sylva este prima istoriografă poporală și prin urmare cu adevărat română. Neobosita străduință a reginei a scos din cronicile țerii bogățiile la ivelă. Ce frumoasă parte din istorie dela Decebal și Traian până n țilele noastre se desfășură inaintea ochilor noștri! Totul este nou, neașteptat și pörtă încă timbrul originalității neatinsse. Națiunea română, în tinereta ei, a lost ca un tiner erou în adormire. Eroul se odihnește încă, dar membrele lui sburdă de vênjosie și fața pe jumătate de copil, pe jumătate de bărbat, i este nobilă. El visază de păduri și vênătore, de îndrênețe escursiuni călare, și de doișe cântece pline de presimțiri, apoi, bine înțeles încă în vis, pune fluerul la buze, un ton limpede străbate în amurgul țilei și mărețe fapte trec una după alta prin mîntea tinerului. Ceea ce i se arată în tinerete, a obținut la vârsta de bărbat. Devotament și credință, vitejie, respect de hêtrânețe, noblețe de sentiment și un adânc sentiment poetic, tôte i sînt proprii. Ca o flôre de minune, ce se desfășură în colori viue, strălucește istoria Românilor din evul mediu. Bărbații sînt eroi

în resbele și sfinți în acelaș timp. Domnește între ei o virtute cum domniă între primii creștini. Femeile sînt frumoșe și nevinovate ca crinii cei plâpândi. Căt eroism necunoscut, adevărat, se deschide inaintea noastră! Și la aceste se adaugă scene poporale din presinte, cari scene prin particularitățile lor își amințesc moravurile patriarhale. Sfêrșitul se compune dintr'o descriere a unei seri la castelul Peleş. Cu multă amabilitate autôrea vorbește despre sine, despre Alecsandri, poetul român, actualmente ministrul României la Paris, căruia este închinată partea a doua din »Regatul Carmen Sylvei.« Unele balade și povești sînt comunicate de densus reginei.

Reviste. *Convorbirile Literare*, de pe luna lui novembe publică în frunte o scrisore a dlui I. Ghica, drept introducere la corespunđința dsale cu dl V. Alecsandri. În acăta scrisore, autorul făcend resumatul epocii de tranziție în care a trăit, povestește că într'o sêră lungă de êrnă a petrecut ôre întregi și plăcute cu amicul seu V. Alecsandri povestindu-și unul altuia suvenirile din tinerete. Se apropia de țiuă când s'au dus să se culce și atunci ș-au țis: »De ce nu ne-am scrie unul altuia sub formă de epistole întime cele ce ne-am povestit într'o sêră, pôte că unele din istoriôrele noastre ar interesă pe mulți dintr'acei care n'au trăit pe acele vremuri.« Astfel s'a început corespunđința. A doua publicațiune a țășciôrei este comedia într'un act a lui Fr. Coppée »Trecătorul« tradusă n versuri frumoșe de dl N. Volenti. Acăta piesă se jocă tocmai acuma pentru prima-ôră în Teatrul Național din București, de sigur după traducerea asta. Urméază o dare de sêmă asupra unei scrieri a dlui N. Blaremburg în limba francesă despre vechile aședeminte ale României, de dl George Popovici. Dl V. Alecsandri publică doue poesii, una e »Țêra,« în care cântă impresiunile sale la rentôrerea din străinătate, alta e »Oda la Curtea de Argeș« cunoscută și din foia noastră. Urméază o lucrare istorică: »Țêranii sub Mihai Vitezul, cu privilegiul unui nou document« de dl A. D. Xenopol. Un articol relatéază incidentul petrecut la congresul din Viena al orientaliștilor, între dnii Hunfalvy, Hașdeu și Alfred Ludwig. În »Notițele literare« se vorbește despre novelele și poesile dlui N. Gane. Mai cetim trei poesii: Mariei, De țiuă ei, Pe gânduri, de dl Ioan N. Roman și Doine adunate de Elena Sevastopos, — *O revistă francesă*, redactată la București de dl Basilescu sub titlul: »Revue générale du droit et des sciences politiques,« vine să facă un bun serviciu culturai noastre naționale. Sumarul numerului 2 e căt se pôte de bogat și de interesant. Pe lângă diferite legi, observăm un studiu al dlui E. Glasson »asupra procedurii civile în Franța;« Reformele administrative în Prusia de cătră dl prof. dr. Rud. Meist; »Un examen critic de jurisprudență« de dl Nic. Basilescu; Dreptul francez în Germania de dr. Lud. de Cuny și în fine discursul de deschidere al anului judecătôresc de dl Oeconom dimpreună cu respunsul dlui C. E. Schina. — *Țêra Nouă*, este o revistă științifică, politică, economică și literară, care apare de trei ani la București odată pe lună. În numerul seu din urmă, găsim, între altele, și următorii articoli: Școla normală pentru institutori și cultura institutorilor noștri actuali (urmare), de P. Gârbovicean. Regina Dunării, de Aug. P. Clavel. Prive fugitivă asupra poesiei de ocaziune la Români etc., de Dobre Ștefănescu. Sistem național de economie politică, de Frideric List. Traducere de I. N. P. Religiunea și știința, de M. Popescu. Căt te-am iubit . . . poesie, de Matilda Cugler-Poni. Ce-ți e scris în frunte ț-i pus, basm poporal, de dna E. D. C. Despre pomul Crăciunului, din poveștile unchiășului sfătos. — *Recreații științifice*, apare odată pe lună în Iași, anul IV,

nr. 9 cuprinde acestea: Geometria de poziție a lui Staudt (urmare,) de Candide, Geometria analitică. Planuri principale la suprafețele de gradul al doile (urmare,) de C. Climescu. Mecanica. Un curs de probleme (urmare,) de M. Tzony. Diverse.

Societatea literară „Junimea“ din Iași serbează azi la 8/20 novembre a 23-a aniversară a înființării sale. Serbarea se va face printr'un banchet la orele 7 seara în saloanele otelului Traian, la care sânt invitați toți membrii societății.

Despre Dumitru Sorean, poet mort în flórea etății sale, dl A. I. Șonțu a ținut duminica trecută o conferință literară în Societatea »Tinerimea Română« din București. Despre rezultat ni se scrie de acolo: »Atât modul, cum dl Șonțu ne-a arătat cele mai însemnate poesii ale reposatului, cât și poeziile citate, au făcut ca publicul destul de numeros să erumpă în aplause și să-și petrecă timpul într'un mod foarte plăcut.

Ateneul Român. A eșit de sub tipar la București: »Discursul pronunțat cu ocaziunea punerii petrii fundamentale a palatului Ateneului, 26 octombrie 1886, de C. Esareu.

Carte de școlă. A eșit de sub tipar în Blaș încă an, dar ni s'a trimis numai acum: »Elemente de istoria naturală« pentru școlile populare, de Alexandru Uilacan, profesor gimnasial. Manualul acesta e aprobat de comisiunea școlară a arhidiecesei Blaș și e înzestrat cu multe ilustrațiuni. Cu tótă aprobarea, cartea această inse cu greu se va pute introduce în școlile populare, întéiu pentru că nu e scrisă în stil popular, a doua că e pré scumpă = 1 fl., ca să nu vorbim de ortografia etimologică, nepotrivită cu totul pentru școlile populare. De altminte cartea e scrisă cu multă diligență și numirile animalelor, plantelor etc. mai pretotindene sânt bune.

Calendarul diecesei aradane. A eșit de sub tipar, ca edițiunea tipografiei diecesei gr. or. române aradane. »Calendarul pe anul 1887,« anul VIII, prețul 30 cr. Alară de părțile calendaristice, conține: Șematismul mitropoliei ortodoxe-orientale române din Ungaria și Transilvania și al diecesei Aradului. Însemnarea târgurilor mai mari. Tacsele de timbru pentru polițe, tacsele de poștă în Ungaria. Ca lectură beletristică se ofere: Cele trei surori cari nu se vęd nici odată, de Augustin Hamsea; Plugurile, Tómnă țesetóre, Césul reu, poesii de V. Alecsandri: Ce te legeni, poesie de M. Eminescu; Moimița și doue mățe, fabulă de D. Donici; Măgarul resfătat, fabulă: Doine din România (Dar prin părțile Aradului nu sânt?) Bunătatea respătită și lacomia pedepsită, poveste. Unsórea pământului. Cât timp pórtă animalele agricole. Cele dece porunci ale vieții casnice. Un articol economic. Glume și nu pré.

Statua lui Tudor Vladimirescu, care se va ridică în Craiova, este lucrată în tera-cota, de dl Iohnay Marian. Peste șese săptămâni va fi turnată în bronz la Paris. Cheltuelile vor fi acoperite parte prin noi subscripțiuni și parte din banii de care dispune deja comitetul instituit pentru ridicarea acelei statue.

Teatru și musică.

Șciri teatrale și musicale. *Dșóra Bársescu* a jucat în săptămâna trecută în Burgtheater din Viena pentru prima-óră rolul Desdemonei din »Othello.« Câteva zile 'n urmă a jucat rolul Amaliei din »Hoții« lui Schiller. — *Pianistul Feldau* a dat zilele acestea doue concerte la Ateneul din București; la concertul prim sala a fost plină de o lume elegantă, artistul a plăcut mult; al doile concert s'a fiesat pe joi, despre succes n'avem încă informațiuni.

Teatrul Național din București. Joi la 11 nov. n. s'a jucat »Fântána Blandusiei,« care tot se mai sustine 'n repertor. Sâmbătă a fost deschiderea operii italiene cu »Aida.« Duminică s'a dat a patra-óră »Cocóna Chirița la Iași.« Luni a doua represintațiune a operii »Aida.« Marți eră să se jöce »Trecătorul« de Coppée, dar apoi s'a dat »Mândrie și amor.« Mercuri opera »Rigoletto« pentru debutul dnei Prevost, cântăreță englesă. Pe joi s'a anunțat prima represintațiune a dramei lui d'Ennery »O crimă celebră,« care la Paris a avut un succes mare. În această piesă aveau să jöce cei mai mulți artiști ai Societății dramatice și anume dómnele Eufrosina Popescu, Aristița Manolescu, Ana Manolescu, Velescu și alții. Rolul de emoțiune il are dl Gr. Manolescu. Pe vineri s'a așisat »Faust« unde va aparé dl Gr. Gabrielescu, tinerul tenor dela Teatrul Național, care va cântă partea lui în românește. Societatea dramatică a pus în repetiție »Lucreția Borgia« de V. Hugo.

Concert și bal românesc în Cluș. Inteligența română din Cluș a fost convocată pe 12 nov. spre a se înțelege în privința unui concert și bal românesc, care să se dea în carnavalul viitor în folosul fondului școlii române de fetițe de acolo. La conferința au luat parte, afară de dl avocat Iuliu Coroian, numai ascultătorii dela universitate. Ideea s'a primit și comitetul arangiator s'a compus astfel: President: dl avocat Iuliu Coroian; vice-president: Iuliu Dombradi; secretar: Victor Cupșa; cassar: Vasilie Podóba; controlor: Nistor Șimon; membri în comitet: Emilii F. Negruț, George Moga, Cornelii Roșescu, Alexandru Andrassi, Iosif Popescu, Eugeniu Bran, Aurel Pop, Octavian Boeriu, Virgiliu Sotropa, Eugen Solomon. Ioan Gall, Alexandru Silași și Nicolau Bobes.

Teatrul din Iași s'a deschis în săptămâna trecută joi, cu drama »Kean.« Rolul de frunte a fost jucat de artistul Popescu. De atucei s'a mai jucat »Comitele Ursucof,« piesă tradusă după »Le Truc d'Arthur.« Nimic original! Curios, că actorii români mai mare efect fac cu piese originale și totuș vreu să esceleze prin lucrări străine, pe cari nu pré sânt capabili a le jucă bine.

Despre opera italiană din București cetim în cronica musicală a »Românului« următórele: Stagiunea musicală a anului acesta s'a deschis erăș cu o trupă de opera italiană. Avântul ce se luase pentru a institui opera română, n'a fost destul de puternic ca să o mențină cu puținele elemente de cari dispunea. Nu mai puțin inse, temeliele s'au pus, ele remăn și întărindu-se încă, se va pute reconstrui pe dónsele. Pentru a linguși patriotismul multora, direcțiunea operii fine să arate că aceste temelii sânt în ființă, cerénd cu insistință dela câțiva artiști români amestecați în trupă și dela majoritatea coriștilor ce sânt asemenea români, să cânte românește. Acest amestec de limbi produce un efect urit, și cel puțin neutil căci, artiștii și coriștii remănénd tot români, ar pute pré bine să cânte și italienește, ceea ce ar fi chiar, în fața camarăților lor italieni, o probă și mai mare de destep-tăciune.

C e e n o u ?

Șciri personale. *Maj. Sa Regele* a vorbit cu ocaziunea deschiderii delegațiunilor austro-ungare și cu deputății români dr. Iosif Gall și Vasile Lupul; cu primul despre cestiuni economice relative la Bănat, cu al doile despre efectele reshoiului vama cu România. — *Părechea moștenitóre de tron* va merge în luna lui iunie și 'n Bucovina și va cercetă capitala Cernăuți. — *Principele Leopold de Hohenzollern* și fiul seu principele Ferdinand, moștenitorul tronului României, au sosit la Sinaia.

Se dice, că principele Ferdinand acuma va fi proclamat în mod definitiv și formal ca moștenitor al tronului. — *Dna Sofia Ioanovici n. Mano*, soția dlui George Ioanovici, fost secretar de stat și deputat, a dăruit bisericii din Duleu un măsaiu pentru altar, brodat cu fire de aur de însași mâna sa. — *Dl Valeriu Sever Olariu*, fiul dlui Iosif Olariu învățător în Doman lângă Reșița, a fost promovat la gradul de doctor în medicină. — *Dl I. Zagaicean*, locotenent ces. reg. la regimentul de inf. nr. 29 (Timișoara) s'a transferat la regim. de inf. nr. 50 din Alba-Julia.

Hymen. *Dl Augustin Clintoc*, notar cercual în Mediaș-română, comitatul Sătmar, la 14 l. c. ș-a incredințat de soție în Ardușat, acelaș comitat, pe dșora Irina Brancovan, fiica văduvei lui Titu Brancovan, fost paroc gr. cat. în Nădlac comitatul Cenad. — *Dl Ioan Brinzeiu*, teolog absolvent al diecesei caransebeșene, ș-a incredințat de soție pe dșora Maria Popovici, fiica repausatului preot din Seleuș Alesandru Popovici. — *Dl Andrei Popa*, teolog absolvent al diecesei aradane, la 7 nov. ș-a incredințat de soție pe dșora Elisabeta Bogdan, fiica dlui Petru Bogdan, învățător în Crișcior, comitatul Biharia.

Reuniunea femeilor române din Brașov, cea mai mai veche dintre toate reuniunile noastre femeiești, a anunțat adunarea sa generală pe 7/19 novembre, în sala de desemn a gimnasiului. Presidenta reuniunii e dna Maria Secărean, actuar dl dr. Nicolae Pop.

Cine va fi principele Bulgariei, încă nu se știe. Părintele prințului Waldemar a răspuns, că în starea de acuma a lucrurilor fiul seu nu va primi coroana ce i s'a oferit. Asta va să dică, Rusia nu-l voiește. Acesta a făcut impresiune rea în adunarea națională din Sofia. Regenții ș-au dat dimisiunea, a lui Karaveloff s'a primit: a lui Stambuloff și Mutkuroff nu: în locul lui Karaveloff s'a ales în regență Jinkoff, președintele adunării. S'a ales apoi o deputațiune care să meargă pela puteri. În deputațiune s'au ales Grecoff, Stoiloff și Kalcef. Adunarea s'a amânat apoi pe dată nedeterminată. Candidatul Rusiei pentru tronul bulgar, după cum semnalarăm și 'n numărul trecut, este prințul Nicolae de Mingrelia, care ocupă rangul de colonel în armata rusescă și funcționează ca adjutant al țarului. El se trage din o vechie familie caucasiană supusă mai de mult Rusiei și care primind apoi servicii rusești, a primit și nobilimea rusescă. Familia această a fost odinioară suverană în principatul Mingrelia. Prințul Nicolae a abdis în folosul Țarului la anul 1867 de suveranitatea sa, ăr acesta i-a concesiut titlul de »prinț al Mingreliei« și »Serenitate.« Totodată s'a format din toate bunurile Dadianilor un mărior. Prințul Nicolae este de 40 ani și totă familia se ține de confesiunea gr. or.

Cercul studiilor sociale la București s'a inaugurat duminica trecută în salonul otelului Fieschi. Cu asta ocaziune dl Const. Mille a vorbit »Despre rolul tinerimei în mișcările politice și sociale.« Cercul în anul acesta pe lângă conferințe și discuțiuni contradictorii, va ține și un curs public de »Economie socială.« odată pe săptămână.

Salónele din București s'au deschis pentru sezonul de ernă. Dna Elena Oteteleșan primește de două ori pe săptămână, joia și duminica: cercul e foarte ales și crește mereu. Luni s'a dat un mare prânz la dl Al. Costescu: s'era primire cu ciai. Joi danț mare la dna Elisa Millo. Societate, bucate și stăpâna de casă, tot eră plăcut. Mai multe familii se duc să ierneze în străinătate, la Paris séu în Italia. Vremea cea bună și timpul cald reține încă pe unii.

Necrolog. *Nina Coroian n. Basti*, soția protopopului gr. cat. Demetriu Coroian în T. Santău, a încetat din viață la 12 nov., în etate de 35 ani.

Ghicitóre de semne

de Iulia Ursu.

u:8e e+i o u*□a 8u√?e
o||i Őei 8u+u ?aŐi?e||i
?üm u:u =^uŐu|e +e 8u?e
?u ≃e+||ii Si: eŐe||ü

8a?a :u *ai e+Ői i: √iaŐia
+;u:e +u=^eŐu Őe iu□e+?ü
+a ^a+ ^u*ea ?u a+a ?eŐa
+i se √iu +e Őe :Ői^:e+?u

8e leo||e+?u.

Terminul de deslegare e 2 decembrie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

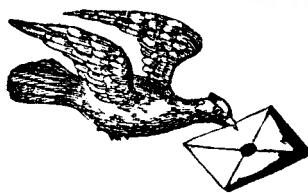
Deslegarea ghicitórei din nr. 25:

120	240	370	560	596
475	640	216	180	375
320	270	350	416	530
421	330	210	540	385
	406	740	190	

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișórele: Emilia Onciu n. CiavoŐchi, Iulia Popescu, Eufrosina Mureșan, Angelina Popovici, Letiția Vlasi și dela dnii Valeriu Oniți. J. G. preot.

Premiul fu câștigat de dl J. G. preot în Cusdrióra.

Poșta Redacțiunii.

Astăzi înnoeu. Póte să fie adevórat ceea ce cântă, dar farmecul poeziei i lipsește cu totul.

Din trecut. Lebedă albă cu vocca ei divină, este o frasă pré cutezătoare, numai ca să rimeze cu »senină.«

Dni S. B. Vom alege din poeziile populare.

Călindarul săptămânei.

Dziu sept.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Duminica a 23-a după Rosaliu. Luca c. 8, gt. 6, st. 1.	
Duminică	9 Muc. Onisifor	21 Intr. Nasc.
Luni	10 Apost. Eras.	22 Cecilia
Marți	11 Muc. Victor. Mina	23 Clement
Mercuri	12 S. Ioan Milostivul	24 Ioan Zlat.
Joi	13 S. Ioan G. de aur.	25 Catarina
Vineri	14 S. Apostol Filip	26 Conrad
Sămbătă	15 M. Gurie Post. N. Chr.	27 Virgiliu

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Húgel în Oradea-mare.